વાંચન વિશેષ

ଆସ୍ଥାକଧାର ଅକାସାର

ઝડપી હલની આવશ્યકતા મુદ્દ કાશ્મીર

ત્યાં પણ મોટો સવાલ એ છે કે જલદીમાં જલદી નિકાલ કે કમ સે

તંત્રીસ્થાનેથી..

ભૂમિકાભજવી રહ્યું છે. નવાઝશરીફે કમ વચગાળાનું સમાધાન એ તો અરબ લીગ, સંયુક્ત રાષ્ટ્રસંઘ કાશ્મીરના હિતમાં છે. ભારત અને પાકિસ્તાન એ બંને જો કાશ્મીરનું હિત ઉપરાંત પોતાના ૨૨ જેટલા સાંસદોને ચાહતા હોય તો બંનેએ સાથે મળીને કામ સોંપ્યુ છે કે તેઓ વિદેશમાં જઈને આ માટે પ્રયાસ કરવો રહ્યો. અન્યથા કાશ્મીર બાબતે મત ઊભો કરે. ધરતીપરનુંસ્વર્ગરગદોળાઈતોરહ્યું કાશ્મીરને ભારત ખેંચે કે પાકિસ્તાન જ છે, નષ્ટ પણ થતાં વાર નહીં લાગે.

કાશ્મીર મુદ્દો અગાઉની એ સમાધાન સત્વરે લાવવું પણ મુલાકાત કરીને કેટલાંક ઠોસ તારણો પાકિસ્તાન સાથે વાત કરવાનું સૂચન - હકીકત એ છે કે આ ખેંચતાણથી સરકારોની જેમ વર્તમાન કેન્દ્ર જરૂરી છે. રાજનાથસિંહ મથ્યા, આપ્યાં છે એ અહીં ધ્યાને લેવા જેવાં પણ કર્યું છે. પરંતુ, સવાલ એ છે કે કાશ્મીરીઓનું ભલું નથી થઈ રહ્યું. સરકારને પણ ભારે પડી રહ્યો છે, પણ ફાવ્યા નહીં. કાશ્મીરમાં છે.એક સર્વદલિય પ્રતિનિધિ મંડળ આ બધી બાબતો સંવિધાનની આ બાબતે હવે નક્કર પગલાંની એની સમજમાં નથી આવતું કે કર્ફ્યૂ, પથ્થરમારો, ગોળીઓ અને કાશ્મીર જાય અને શાંતિના પ્રયાસો મર્યાદામાં રહીને કેવી રીતે થઈ શકે? જરૂરિયાત વધુ ને વધુ સ્પષ્ટ બની કરે. આ પ્રતિનિધિ મંડળ એનામાટેમાનવતાજપૂરતીછે,પરંતુ રહી છે. કાશ્મીર સમસ્યાનો કાશ્મીરનો મુદ્દો એવો અલગાવવાદીઓસાથેપણવાત કરે એવુંય સૂચન છે. બિનસરકારી લોકોની માનવતાની પડી કોને છે ?

એક સમિતિ રચવામાં આવે જે કાશ્મીર કાશ્મીર મુદ્દે વરવી હકીકત એ પણ છે કે પાકિસ્તાન એમાં સક્રિય બાબતે સઘળા પક્ષો સાથે ખૂલીને વાત કરે. આવા અનેક સૂચનો કાશ્મીર બાબતે છેલ્લાં દોઢેક માસમાં મળ્યાં છે ને હવે ખરેખર સૂચનોને ધ્યાને લેવા વગેરેને પત્રો પણ લખી નાંખ્યા છે. જેવાં છે. અલબત્ત, મહેબૂબાએ હિંમત દાખવીને કાશ્મીર બાબતે પાકિસ્તાનની આકરી ટીકા કરી છે પરંતુ

આખરે કરવું તો કરવું શું ? આ કમોતનો ક્રમહજુ કાયમ છે.

એ પછી હવે બોલ્યા તો એમની ગૂંચવાયો છે ને એવો ચગાવાયો છે કે વાણીમાંથી કરૂણા વરસી ને પછી એના વિશે કંઈ જ સમજ ન હોય એ 'સંવિધાનની મર્યાદા'માં એવા લોકો પણ એની ઉપર હાથ બંધાઈ ગયા. સરવાળે થયું એ કે અજમાવી લે છે અને મનઘડંત, કાશ્મીર હતું ત્યાંનું ત્યાં જ છે, અતાર્કિક સૂચનો આપી દે છે. અને એની સ્થાનિક સમસ્યાનો કોઈ થાય છે એવું કે આવાં સૂચનોની ઉકેલ મળ્યો નથી. કાયમી ઉકેલ ન પ્રસિદ્ધિ ખૂબ થાય છે ને ઉપયોગી મળે ત્યાં સુધી કાશ્મીર મુદ્દે સૂચનો ઉપર ધ્યાન અપાતું નથી. વચગાળાનું સમાધાન મળે એ પરંતુ, જમ્મુ-કાશ્મીરનાં મુખ્યમંત્રી બાબત પણ હાલ જરૂરી છે અને મહેબૂબા મુફ્તીએ વડાપ્રધાન સાથે તેમ છતાં તેમણે કાશ્મીરના હલ માટે

મુદ્દે અગાઉ વડાપ્રધાન ચૂપ હતા

'I HAVE NO TIME' કહેવું આજકાલ સ્ટેટ્સ સિમ્બોલ છે

હમણાં જ એક સ્મરણીય પ્રસંગ બન્યો, હું અને મારા મિત્ર ગાડીમાં અમદાવાદ તરફ જોઈ રહ્યા હતા, ત્યારે 'ગ' રોડ ઉપર એક વૃદ્ધની આસપાસ અર્ધનગ્ન, ચીંથરેહાલ લાગતા નાના ભૂલકાઓનું ટોળું ઊભું હતું, અને દાદા તેમને કશુંક આપતા હતા, અમે કુતુહુલવશ આગળ જઈને ગાડી ઊભી રાખી, અને પાછા તેમને મળવા આવ્યા તો એ વૃદ્ધ છોકરાઓને પીપરમીંટ વહેંચતા હતા, કદાચ નિંદા ફાઝલીના શબ્દો તેમણે જીવનમાં બરાબર ઉતાર્યા હતા.

'ઘર સે મસ્જિદ હૈં બહોત દર ચલો યું કર લે,

કિસી રોતે હુએ બચ્ચે કો હસાયા જાયે'

વધારે પૃચ્છા કરતા ખબર પડી કે તેઓ નિવૃત્ત અધિકારી હતા, અને ફક્ત પીપરમીંટ જ નહીં, ઘણું બધું હતું એમની પાસે. બીજા ખભે જે થેલો હતો તેમાં લોટ હતો, કીડીયારું પુરવા માટે. આમ કરવાનો દાદાનો રોજનો ક્રમ હતો. ૧૫ મિનિટ અમે રસ્તા ઉપર ઊભા-ઊભા ગાળી હશે, તેમના વિશે - તેમના પરિવાર વિશે વિગતે વાત કરી અને અમારો પરિચય આપ્યો, ત્યારબાદ આ ઉમદા વ્યક્તિના ઉમદા કાર્યને બિરદાવીને છૂટા પડ્યા.

એક વખત નર્મદા કેનાલ ઉપરથી પસાર થતી વખતે જોયું કે એક ભાઈ સ્કૂટરને પુષ્કળ કીક મારી રહ્યા છે, સ્કૂટર ચાલુ થતું નથી, અમારે આગળ જવાની ઉતાવળ હતી, થોડા આગળ ગયાને મન ન માન્યું તેથી પાછા વળ્યા, પૂછચું કે ભાઈ શું થયું છે? પેટ્રોલ ખૂટી ગયું? પ્લગમાં કચરો છે? તમે આગળ ચાલો ધક્કા મારતા-મારતા આપણે પેટ્રોલપંપ પર જઈએ, અને ત્યારબાદ જાણે સ્કૂટર પણ માનવતાની કસોટી કરવા જ ઊભું રહ્યું હોય તેમ અમે ફક્ત મદદ કરવાની વાત કરી ત્યાં તો ચાલું થઈ ગયું.

ઉપરના બંને પ્રસંગોમાં આમ જોવા જઈએ તો વિશેષ કાંઈ જ નથી, આપણામાંનો દરેક

પરસેવે રેબઝેબ થઈ ગઈ હોય, ગળે શોસ પડતો હોય, ટાંટીયાની કઢી થઈ ગઈ હોય, ત્યારે તમને ત્યાં આવીને કોઈ પૂછે કે કેમ ભાઈ શું થઈ ગયું છે? કંઈ મદદ કરું? સાક્ષાત ભગવાન મળ્યા હોય તેવું લાગે ને! સામેનો વ્યક્તિ જે મુશ્કેલીનો સામનો કરી રહ્યો છે - તેની જગ્યાએ

તમારી જાતને મૂકી ઘો. તેની મુશ્કેલી તરત સમજમાં આવી જશે. આમાં પણ શું ખર્ચાયું તમારું? પૈસાનો વ્યય તો થયો નથી કે જેની ગણતરી ઉપર અત્યારે તમે અને હું ચાલીએ છીએ. હા ! બગાડ થયો થોડા સમયનો ! ઑફિસથી રીસેસમાં એક અડદી ચા પીવા માટે કે વ્યસનની ટેવ હોય તો સિગારેટના ધુમાડા પાછળ પણ આપણે અમૂલ્ય સમય વાપરીએ જ છીએ ને! ત્યાં કયાં પૈસાની ગણતરી કરીને ચાલીએ છીએ?

જરા ઊંડાણથી વિચાર કરીએ તો વ્યક્તિ-વ્યક્તિ આવી રીતે નિકટ આવવાના પ્રસંગ બને છે તે સમાજ-જીવન માટે મહત્ત્વના છે. પણ આપણે આપણા વર્તુળમાંથી બહાર નીકળતા જ નથી, ઈનમીનતીન અને બહુ બહુ તો બાજુવાળા રમેશભાઈને ઓળખીએ! ખલીલ

ધનતેજવીએ સાચું કહ્યું છે : લોક પાડોશીને પણ ના ઓળખે ! એ જ ખૂબી છે બિરાદર શહેરમાં, રાખજે ખિસ્સામાં સરનામુ ખલીલ, છે અકસ્માતો ભયંકર શહેરમાં.

કોકવાર આવું કોઈ પરાક્રમ (એટલે ઉપરના બે પ્રસંગો જેવું) કરી જોજો. અથવા જેને અનુભવ હશે તેને ખબર હશે. આમ કરવાથી આપણે કેટલી હળવાશ અનુભવીએ છીએ? જયારે સામા વ્યક્તિની સાથે સંવાદ કરતા હો ત્યારે એને જે સંતોષ મળે છે, જે આનંદ પ્રાપ્ત

થાય છે, તેમના એ સંતોષ અને આનંદ જ આપણને આનંદિક બનાવે છે. પણ આજકાલની આપણી આ ફાસ્ટ લાઈફમાં આપણી પાસે જો સૌથી મોટી અછત હોય તો તે સમયની છે. આપણું કામ પેલા કાળા બજારીયાં જેવું છે. પુષ્કળ પ્રમાણમાં વસ્તું હોય પરંતુ તેનો ગોડાઉનમાં સ્ટૉક કરીને પછી બજારમાં તેની અછત ઊભી કરી દીધી છે. I Have No Time કહેવું સ્ટેટ્સ સિમ્બોલમાં ખપે છે.

સવારે ઊઠીને પ્રાતઃવિધિ પતાવવી, ચા-નાસ્તો કરી નોકરી ધંધે લાગવું, સાંજે આવી ખૂબ જ કર્યાના વહેમમાં આપણા થાકેલા શરીરને, જેમ જૂનો ભંગાર કોથળામાં ભરીને માળીએ ચડાવીએ તેમ આપણા શરીરને કફની લેંઘામાં નાખીને સોફા પર પડીએ છીએ. ટી.વી. જોતા અનુસંધાન પાના નં. ७ પર

વિચારચાત્રા ડો. જય ઓઝા

વ્યક્તિ આ કરી શકે તેમ છે, પ્રથમ પ્રસંગમાં ૭૫ વર્ષના વૃદ્ધને જયારે તેમના ઉમદા કાર્ય માટે અમે અભિનંદન આપ્યા ત્યારે તેઓ ગદ્ગદ્ થઈ ગયા, અને જાણે કોઈ સંસ્થા તરફથી તેમનું બહુમાન કરવામાં આવ્યું હોય તેવી લાગણી, તેવા ભાવ તેમના મુખ પર જોવા મળ્યા. વિશેષ કોઈ ખર્ચ આ કામ કરવામાં નહોતો થયો, હા ફક્ત જરા થોડો સમય જ ખર્ચાયો હતો. બીજા પ્રસંગમાં સુમસામ રોડ ઉપર કીક મારી-મારીને થાકી ગયેલ વ્યક્તિ, ભરબપોરે

લોહી લાલાશે. કાશ્મીરતું સૌંદર્ય -डर्ड्यु मां डेह !!

સલામી સવારની..

शाणाता डार्यङगमां से 'युतिवर्सिटी' आपी हे ! तजापना ઉद्धाटने नाय तो से डेम स्थापी हे ! हर्ध हे रींगणा हजर, डोर्ध એક-બे मागे तो -'रियो' पछी, त्रए। ओसंपिકतुं आयोषत थोपी हे !! (डोय, नाणा ने संशाधन विना)

દેશ-વિદેશે, नवा४ ना डोज्राओ, ओडशे जेर...

શિંતન

સુપ્રભાતમ્

સુરેશ પ્રા. ભટ્ટ

079-23226251

લોકચાત્રા ભયં લજ્જા દાક્ષિણ્યં ત્યાગશીલતા । पंચयत्र न विधन्ते न डुर्यात्तत्र संस्थितम् ॥

'સુભાષિત રત્નભાંડાગાર' નાં બીજા અધ્યાય 'સામાન્ય નીતિ'નો આ શ્લોક છે :

'જે જગ્યા - સ્થળ-પ્રદેશમાં- લોકોની અવર-જવર ન હોય, જે સ્થળના લોકોમાં કાયદાપાલન ન હોય અર્થાત પાપકર્મો કરવાનો કોઈ ભય ન હોય અર્થાત લોકો ઉદ્દંડ હોય, એમને કોઈ પણ જાતના હીન કાર્યો કરવામાં ભય કે લજ્જા ન હોય, જેમનામાં ચતુરાઈ ન હોય - ઔદાર્ય ક્ષમાશીલ-ઉદાર એવા સ્વભાવ ન હોય ત્યાં નિવાસ કરવો નહીં.

જે ગામ-સ્થળ-પ્રદેશમાં સજ્જન લોકો જે સામાજિક વ્યવહારોનું ચૂસ્ત પાલનકર્તા હોય ધર્મ અને નિષ્ઠાનું પાલન કરતા હોય અને સજ્જનતામાં કયારેય ઓછપ આવવા ન દેતા હોય એવા નાગરિકો વચ્ચે જ નિવાસ કરવો. આજકાલ મની-મસલ્સની શક્તિવાળા ગૂંડા નેતાઓ વચ્ચે રહેવાનું જીવનું જોખમ હોય છે. દુર્જનો સાથે રહેવાનું ટાળવું જોઈએ.

સુવિચાર

પરિણામોનો નિર્ણય કરવો એ આપણું કાર્ય નથી...

હાઈકુ

- આપણે તો બસ કાર્ય કરવાનું ઉત્તરદાયિત્વ નિભાવે જવું ડો. ચંદ્રકાન્ત મહેતા દીકરીનો માંડવો જો સુરજ ને ઘેર હોત...
- તો સૂરજ ને પણ ખબર પડત કે અંધારું શું ચીજ છે અનિલ જોશી
- માણસ ભગવાનને માને છે પણ ભગવાનનું માનતો નથી નવનીત
- કોઈ પણ જાતના નડતર વગરનો રસ્તો તમે શોધી શકો તો એ રસ્તો કદાચ કયાંક નહીં જતો હોય - અમૃતબિંદુ
- સમાધિ માટે આત્મા કહે તેમ કરવું અને સન્માન માટે સમાજ કહે તેમ કરવું જીવનસૂત્ર
- વ્યસન ના હોવું એ 'વૈષ્ણવ' ડોંગરેજી મહારાજ
- આજનું ઔષધ : કીડી કે મચ્છરના ડંખ ઉપર વિક્સ બામ લગાવવાથી ખંજવાળ મટે છે
 - (દીપક વી. આસરા)

બોધકથા

માણસ-મુનિ-સંત-ગમે તેટલો સંયમી-ત્યાગી હોય પણ તક-એકાંત અને સંજોગ સાનુકૂળ ઊભા થાય તો એ જરૂર લપસી પડે છે. એટલે જ તપસ્વીઓ વન-એકાંતમાં રહેતા હોય છે જેથી ત્યાં એવા સંજોગ ઊભા જ ન થાય. અપ્સરા વનમાં સરોવરમાં સ્નાન કરવા આવી હતી. ત્યાં એક તપસ્વી યુવાન ઋષિ પણ વહેલી સવારે સ્નાન કરવા આવ્યા. નિર્વસ્ત્ર અપ્સરાને સ્નાન કરતી જોઈ યુવાન તપસ્વીનો સંયમ લપસી પડ્યો. અપ્સરા પણ મોહિત થઈ. બંને ગળાડૂબ પ્રેમમાં ડૂબ્યાં. ઘણો સમય પસાર થયો. વાસનાઓ પણ કંઈક અંશે શાંત થઈ.

યુવાન તપસ્વીના સંસ્કાર ફરી જાગ્યા - પોતાના સંકલ્પથી વિચલિત થવાનું હૃદયમાં દુઃખ હતું. પણ અપ્સરા હવે 'જવાબદારી' થઈ ગઈ હતી. ત્યારે સાંય સૂર્ય-દર્શન અને પ્રાર્થના કરતાં મુનિની આંખમાં આંસુ આવ્યા. અપ્સરાએ એ જોઈ મુનિને પૂછયું - મુનિજી શું થયું ? કેમ આજે દુઃખી દેખાવ છો? મુનિ કહે - આ આથમતા સૂર્યને જોઈ મને આજે ખૂબ દુઃખ થયું! અપ્સરા કહે - મુનિજી જે દિવસે હું તમારા જીવનમાં પ્રવેશી તે દિવસથી જ તમારો સૂર્ય તો આથમી ગયો છે હવે રડવાનો અર્થ નથી... મુનિએ અપ્સરાનો ત્યાગ કર્યો -અપ્સરાનો પણ શ્રાપ પૂર્ણ થતાં એ પણ આકાશ માર્ગે ઊડી ગઈ.

''જેમની સત્તાનો સૂર્ય કદી અસ્ત પામતો નથી'' તેવી ઉક્તિ પ્રચલીત હતી તે બ્રિટીશ સત્તાધિશોએ તેમની હકૂમતના ઊંડા તથા મજબૂત પાયા સમગ્ર હિન્દુસ્તાનની ભૂમિમાં ખોડી દીધા હતા. તેમનો વિરોધ કરવાનો કોઇ વિચાર પણ કેમ કરી શકે ? વિરોધ કરનાર મરજીવાઓ માટે આંદામાનની રહેલા હતા. પરંતુ આ શોકયાત્રામાં એક વ્યક્તિની હાજરી સૌ કોઇનું ધ્યાન જેલ કે ફાંસીનો ફંદો તૈયાર રાખવામાં આવતો હતો. આ સ્થિતિમાં સૌરાષ્ટ્રના ખેંચે તેવી હતી. લીંબડીના ન્યાયધીશ હોવા છતાં સફેદ સાફો ધારણ કરીને ગમે તે હોય... રાજા હોય કે રંક, સ્વધર્મી હોય કે પરધર્મી... તે સર્વની દેશી રજવાડાઓ કેટલાક સુખદ અપવાદને બાદ કરતાં બ્રિટીશ હકૂમતના અમૃતલાલ શેઠ આ યાત્રાનું નેતૃત્વ સંભાળતા હતા. આ બાબતનો અર્થ સ્પષ્ટ બેદબુધ્ધિ સિવાય સેવા કરવી. મોટાથી દબાયા સિવાય કે નાનાને દૂભવ્યા આ ગોરા શાસકો સહેજ પણ નારાજ ન થાય તે રીતે પોતાનું શાસન સંભાળતાં હતો. આ દેશપ્રેમી ન્યાયધીશ રાજ્યની નોકરીમાં રહીને મુંગા મોઢે અન્યાય હતાં. પ્રજાનું કલ્યાણ એ બ્રિટીશ અમલદારો કે દેશી રજવાડાઓની અગ્રતા ન સહન કરવા તૈયાર ન હતા. 'શૂર સંગ્રામકો દેખ ભાગે નહિ' એ ઉક્તિ પ્રમાણે હતી. આથી અન્યાયી સાયમન કમીશન સામે ૧૯૧૯ માં દેશના અન્ય તેઓએ સુવિધાપૂર્ણ જિંદગી સ્વેચ્છાએ છોડીને માભોમની મુક્તિ માટે તથા ત્યાં પોતાનું સઘળું બળ તેની સામે વાપરશે. તીવ્રતાપૂર્વક અવાજ ઉઠાવશે."

પત્રકારત્વને દિશા તથા દેષ્ટિ આપનાર મનીષી

સ્થાનો જેમ સૌરાષ્ટ્રના લીંબડી (જિલ્લો : સુરેન્દ્રનગર) નગરમાં નગરજનોની દૂભ્યા – દબાયેલાની વાચા બનવા માટે અડગ નિર્ધાર કર્યો હતો. સંઘર્ષનો

''દિલમાં ઉમેદ રાખવી મનુષ્યની સેવા કરવાની… એ મનુષ્ય ભલે સિવાય લોકકલ્યાણની પ્રવૃત્તિ આદરવી. "

''અમારુ આ પત્ર જ્યાં જુલ્મો થતાં જોશે, જ્યાં અન્યાય થતો દેખાશે

આવી અહાલેક જગવનાર

માતની હાકલ પડી છે જીવે મા માવડી એ કાજ મરવાની ઘડી છે ફીકર શી જયાં લગી તારી અમો પર આંખડી છે.

મેઘાણીભાઇના આ અમર શબ્દો ''સૌરાષ્ટ્'' અખબારના નમ્ર છતાં ક્રમ ધ્યેયમંત્ર સમાન બની રહયાં. નર્મદ, હાજી મહમ્મદ અલારખિયા શિવજી, શામળદાસ ગાંધી, શ્યામજી કૃષ્ણ વર્મા કે છગન ખેરાજ વર્મા જેવા સમર્પિત પત્રકારોની હરોળમાં અમૃતલાલ શેઠ પોતાનું આગવું સ્થાન ધરાવે છે. સૌરાષ્ટ્ર પત્ર શરૂ થયું તેના બીજાજ વર્ષે ઝવેરચંદ મેઘાણી ૧૯૨૨ માં સૌરાષ્ટ્રમાં જોડાયા અને સૌરાષ્ટ્રની સુદીર્ધ તથા સુવિખ્યાત યાત્રામાં એક નૂતન પ્રાણના સંચાર થયા. અમૃતલાલ શેઠનો જન્મ ૨૫ મી ઓગસ્ટ-૧૮૯૧ના દિવસે લીંબડીમાં થયો. આ માસમાંજ જન્મ ધારણ કરનાર મેઘાણીભાઇ તથા શેઠ સાહેબની સ્મૃતિની મીઠી સુગંધ શ્રાવણ માસની ભીની માટીમાંથી નિરંતર વહેતી રહેલી છે. છ દાયકા પહેલાં શેઠ સાહેબે આપશી વચ્ચેથી વિદાય લીધી પરંતુ પત્રકારત્વના ક્ષેત્રે તેમણે ચઢાવેલો સુવર્ણ કળશ આજે પણ ઝળહળી રહેલો છે. સત્યના માર્ગે ચાલીને લોકમીજાજનો ભાવ-જુવાળ પ્રગટાવીને શેઠસાહેબે પત્રકારત્વના ક્ષેત્રમાં અમૂલ્ય યોગદાન આપ્યું. ૨૦૧૫-૧૬નું વર્ષ અમૃતલાલ શેઠની સવાસોમી જન્મજયંતિનુંયાદગાર વર્ષછે. કલમના આ કર્મનિષ્ઠ સીપાહીને સ્મરણ કરીને તેમની સ્મૃતિને વંદન કરવાનો અવસર છે. આજના પત્રકારત્વને અમૃતલાલ શેઠની કથા માર્ગદર્શક બની શકે તેવી છે.

ખબર છે એટલી કે

જાગૃતિ " માટેના એક સફળ સાધન તરીકે ગણાવ્યું. મહાત્મા ગાંધીએ અમૃતલાલ શેઠ તથા સૌરાષ્ટ્ર પત્રની અંતરનાદનેજ અનુસરવાની પધ્ધતિને ધન્ય કહીને ઉમેર્યું : ''આવી શુધ્ધ, પૂર્ણ શાંત સ્વતંત્રતા ''સૌરાષ્ટ્ર" સહુને શીખવો એમ હું ઇચ્છું છું. ' પડકારોને પડકારનારા શેઠ સાહેબ આફતથી ડરે તેમ ન હતા. નથી જાણ્યું અમારે પંથ શી આફત ખડી છે

એક યાત્રા કાઢવામાં આવી તે સામાન્ય રીતે દેશી રજવાડામાં બને નહિ તેવી આ માર્ગ આકરો હતો. જે પ્રદેશમાં તેઓ પ્રવેશ કરવાના હતા તે પ્રદેશ પણ અમૃતલાલ શેઠના પત્ર કા રત્વને ઘટના હતી. લીબડીમાં યોજવામાં આવેલી આ રેલીનો હેતુ જાણીતા ક્રાંતિવીર અજાણ્યો હતો. પરંતુ શેઠ સાહેબનો નિર્ણય અડગ અને અફર હતો. અંગ્રેજોના બચુભાઇ રાવતે ''ઊંઘતા દેશની લાલા લજપતરાયને ભાવપૂર્વક શ્રધ્ધાંજલિ આપવાનો હતો. પંજાબના આ શાસન તથા કેટલાક દેશી રજવાડાઓના અન્યાયી તથા આપખૂદ શાસનથી અડીખમ આગેવાન (લાલ –બાલ અને પાલ પૈકીના એક) સાયમન કમીશનનો પ્રજા ત્રસ્ત બની હતી. પ્રજાની આ મુંગી વેદનાને વાચા આપવાનો નિડર તથા વિરોધ કરવા માટે યોજવામાં આવેલી વિશાળ કૂચની આગેવાની કરતા હતા. બુલંદ સિંહનાદ અમૃતલાલ શેઠે કર્યો હતો. આથી અમદાવાદ જિલ્લાની આ કુચના યાત્રિકો પર ગોરા શાસકોની પોલીસે આડેધડ તથા બેરહમી પૂર્વક સરહદે આવેલા રાણપુર ગામમાં ધૂણી ધખાવીને અખબાર શરૂ કરવાનું લાઠીચાર્જ કર્યો. બ્રિટીશ સત્તાધિશોના આ પાશવી બળનું નિદર્શન ભારતીય અમૃતલાલ શેઠે નક્કી કર્યું. ''સૌરાષ્ટ્ર'' અખબારનો ઐતિહાસિક પ્રારંભ લોકોના વિરોધને મૂળમાંથીજ દબાવી દેવા માટે કરવામાં આવ્યો હતો. આ થયો. પત્રકારત્વના ક્ષેત્રમાં એક ઉજ્વળ તથા ભાતીગળ ઘટનાના આ રીતે ઘટનામાં લાલાજી ગંભીર રીતે ઘવાયા અને માતૃભૂમિને મુક્ત કરવાનું સ્વપ્ર મંડાણ થયા. શેઠ સાહેબની આ વિરલ યાત્રામાં ક્રમશઃ ફૂલછાબનો જન્મ થયો હેયામાં ધારણ કરીને શહીદ થયા. સમગ્ર દેશમાં વિરોધનો એક સ્વયંભૂ તથા જન્મભૂમિ જૂથ જેવી પ્રતિષ્ઠિત તેમજ ધ્યેયલક્ષી સંસ્થાનું નિર્માણ થયું. ઝુવાળ પેદા થયો. લીંબડી નગરમાં યોજવામાં આવેલી આ શોકયાત્રાનો હેતુ ''સૌરાષ્ટ્ર'' પત્રનું પ્રકાશન એ સમગ્ર ગુજરાતની મુક્તિ સંગ્રામની તવારીખનું લાલાજીની શહાદતને વંદન કરવાનો તથા તેમને ભાવાંજલી આપવાનો હતો. એક શાનદાર પ્રકરણ છે. મહાત્મા ગાંધીના જન્મ દિવસે બીજી ઓકટોબર — શોકયાત્રામાં હાજર રહેવું એટલે સત્તાધિશોને નારાજ કરવા એ બાબત સૌ ૧૯૨૧ના દિવસે ''સૌરાષ્ટ્'' પત્રનો પ્રારંભ થયો. પહેલા અંકના તંત્રીલેખના સમજતા હતા. આથી સ્વાભાવિક રીતેજ ઘણાં લોકો આ બાબતથી અળગા અમૃતલાલ શેઠે લખેલા શબ્દો આ મહાકાર્યની ગરિમા પ્રગટ કરે તેવા છે.

'મંદિરોને પૈસા વિના તે કાંઈ ચાલતું હશે ?'

'અરે આ તો ભારત આખામાં પહેલું મંદિર છે જે દાન નહિ સ્વીકારે.' 'અચરજ જેવું ભલે લાગે, જલારામબાપાના આશીર્વાદથી દાન વિના પણ અન્નક્ષેત્ર ચાલશે જ.'

આ અને આવા જેવા અનેક ઉચ્ચારણો થયા. લોકોએ એક ઘટનાને જુદા જુદા રૂપે અને કારણે મુલવી. પરંતુ હકીકત એ છે કે આજે એ વાતને ૧૫ વર્ષ કરતાં વધુ સમય થયો. કોઈ પણ સ્વરુપે દાન સ્વીકાર થતો નથી અને રોજ હજ્જારે માણસો અન્નક્ષેત્રમાં ભાવપૂર્વક પ્રસાદ આરોગે છે.

વાત છે રાજકોટ જિલ્લાના વિશ્વપ્રસિદ્ધ વીરપુર ગામના જલારામબાપાના મંદિરની. કોઈ એક જ્ઞાતિ કે ધર્મનો નહિ - સહુ કોઈના માટે - જેમણે માન્યા તેમના માટે જલારામબાપા હાજરાહજૂર જાણે રહ્યા છે અને ભક્તોની મનોકામનાઓ પુરી કરી છે.

વીરપુરના જોગી જલિયાણ, તમે કરો છો સૌનું કલ્યાણ

આ શબ્દો લાખ્ખો ભક્તજનો માટે યથાર્થ સાબિત થયા છે અને તેમના જીવનમાં જલારામ બાપાએ પરચા પુર્યા છે. અન્નક્ષેત્રમાં પ્રસાદ સહુ આરોગે એનો જલારામ બાપાને બહુ ભાવ અને આનંદ રહેતો. એમના પ્રપૌત્ર જયસુખરામ બાપાએ એકવાર કહેલું 'જલારામ બાપાએ અન્નક્ષેત્રનો આરંભ કર્યો હતો અને એને આ કાર્યને આગળ વધારતા રહીશું.' એમણે દાતાઓને સંબોધીને કહેલું, 'અમારે દાન નથી જોઈતું, આપ આપની આજુબાજુ રહેતા જરૂરિયાત મંદ લોકોને મદદ કરો.'

૧૪ નવેમ્બર ૧૭૯૯, વિક્રમ સંવત ૧૮૫૬ - કારતક સુદ સાતમે લોહાણા સમાજમાં માતા રાજબાઈ ઠક્કર અને પિતા પ્રધાન ઠક્કરના પરિવારમાં એમનો જન્મ થયો. ગૃહસ્થ જીવન અને પિતાના વ્યવસાયમાં બહુ રસ ન હતો. યાત્રાળુઓ અને સાધુ સંતોની સેવામાં આનંદ લેતા. ૧૮૧૬ના વર્ષમાં આટકોટના પ્રાગજીભાઈ ઠક્કરની દીકરી વીરબાઈ સાથે લગ્ન થયા. એમને પણ જલારામબાપાને માનવ સેવાના કાર્યમાં સાથ આપ્યો.

વીરપુરના જોગી જલિયાણ, તમે કરો છો સૌનું કલ્યાણ

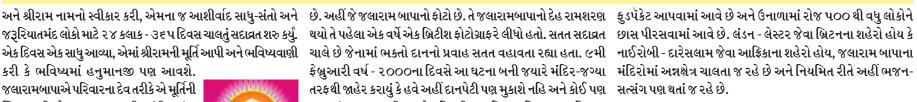
જરૂરિયાતમંદ લોકો માટે ૨૪ કલાક - ૩૬૫ દિવસ ચાલતું સદાવ્રત શરુ કર્યું. એક દિવસ એક સાધુ આવ્યા, એમાં શ્રીરામની મૂર્તિ આપી અને ભવિષ્યવાણી કરી કે ભવિષ્યમાં હનુમાનજી પણ આવશે. જલારામબાપાએ પરિવારના દેવ તરીકે એ મૂર્તિની

પ્રકારનું દાન પણ સ્વીકારાશે નહિ. વીરપુર સિવાય બ્રિટન - આફ્રિકાના દેશોમાં અને ભારતભરમાં આવેલા

જલારામ મંદિરોમાં આજેય ખીચડીનો પ્રસાદ ભક્તિભાવથી જમે છે અને જલારામબાપાનું સ્મરણ કરે છે. અમેરિકા - ન્યુઝીલેન્ડ કે અન્ય દેશોમાં પણ જલારામ બાપાના મંદિરોમાં ગુરુવાર અને ઉત્સવોના દિવસોમાં ભક્તો દર્શને આવે છે અને ત્યારથી તેઓ જલારામ બાપા તરીકે ઓળખાયા. હિંદુ-મુસ્લિમ બંને ધર્મના પોતાની શ્રદ્ધાતી મસ્તક ઝુકાવે છે. દેશ-લોકો તેમના અનુયાયીઓ બન્યા. બહુ જાણીતી ઘટના છે કે એકવાર ભગવાન

વિદેશના ભક્તો જે પ્રાર્થના કરે છે તે

મનોકામના પુર્ણ થાય છે અને આવા 'પરચા' જલારામ જયોત મેગેજીનમાં પ્રકાશિત થાય છે અને ભક્તોની શ્રદ્ધા વધુ મજબૂત બને છે. જલારામ જયંતિના ઉત્સવના દિવસે વીરપુરમાં મેળો ભરાય છે. વિશ્વભરમાં આવેલા રહ્યા - વીરબાઈમા એકલા પડ્યા. આકાશવાણી થઈ કે દંપતિની મહેમાનગતિ જલારામ મંદિરોમાં જલારામ બાપાનો જન્મદિવસ ઉજવાય છે. કોચીનના ચકાસવાની પરિક્ષા હતી. તે સંત વીરબાઈમા પાસે એક દંડો અને ઝોળી મટનચેરી વિસ્તારમાં નિર્માણ પામેલા જલારામધામના ટ્રસ્ટીઓ પાસે આરંભે માત્ર પાંચ લાખ રૂપિયાનું ભંડોળ હતું પરંતુ આજે બાપાના આશીર્વાદથી ૯ દીવડાના અજવાળા રેલાય છે. મુકતા ગયા હતા. આજે પણ વીરપુરના મંદિરમાં દંડો અને ઝોળીના દર્શન કરી શકાય છે. વીરપુરની જગ્યામાં જલારામ બાપા રહેતા હતા, અહીં હજાર સ્કૅવર ફીટમાં વિસ્તરેલું ત્રણ માળનું જલારામ ધામ તૈયાર થઈ ગયું ભોજા ભગતના અનુયાયી બન્યા. અને એમની પાસેથી ગુરુમંત્ર - માળા એમણે વાપરેલી વસ્તુઓ અને તેમના દ્વારા પુજાતી મૂર્તિઓ મુકવામાં આવી છે. અને દર ગુરુવારે ૪૦૦ પરિવારો - જેઓ જરુરિયાતમંદ છે એમને

વિશ્વવંદનીય ર 🥣 🛫 ને વર્તમાન ગાદીપતિ રઘુરામબાપાના પિતા જયસુખરામ બાપા તાજેતરમાં રામશરણ થયા. એમના પરિચયમાં આવવાનું થયું હતું એટલે સ્વભાવિક રીતે જલારામ બાપાના ચરિત્રનું અને વીરપુર જગ્યાના મહિમાનું સ્મરણ થયું.

આજકાલ ધર્મ અને વ્યાપાર એકબીજા ઓગળી રહ્યા હોય તેવું દર્શન થાય છે, દેવસ્થાનોમાં દાનને વિશેષ મહત્ત્વ અપાય છે, કોઈને કોઈ સ્વરુપે આ માટે ટહેલ પણ નંખાય છે. તેવા સમયે દાન નહિ સ્વીકારવા માટે વિનંતી કરનાર ધાર્મિક સ્થાન અલગ તરી આવે છે.

સન્માન સાથે કોઈને ભોજન આપવું એનાથી મોટો બીજો કોઈ ધર્મ નથી. સદભાવ - સેવા અને માનવતા ધબકે છે અન્નક્ષેત્રમાં.

કોઈ બાહ્ય આડંબર કે દેખાવ વિના, સાહજિકતાથી પ્રેમપૂર્વક જયારે અન્નક્ષેત્રો કામ કરતા હોય છે અને પ્રસાદરુપે ફક્તો ભોજન આરોગતા હોય છે ત્યારે ત્યાં સાક્ષાત જાણે હરિદર્શન થાય છે.

આવા દેશ્યો નિહાળવા મળે ત્યારે આસપાસ માનવતાના - સેવાના

તેજપૂંજ : રામનામ મેં લીન હૈ, દેખત સબ મેં રામ, તાકે પદ વંદન કરું, જપ જપ જલારામ.

અજવાળું અજવાળ તુષાર જોશી

વૃદ્ધ સંતનું રુપ લઈ તેમના આંગણે આવ્યા અને કહ્યું કે પોતાની સેવા માટે

વીરભાઈમાં દાનમાં આપવી. જલારામ બાપાએ વીરભાઈમા સાથે વાત

કરી અને તેમની રજૂઆત મળતા સંત સાથે મોકલ્યા. થોડે દૂર જઈ સંત જતા

સ્થિપના કરી, થોડા સમય બાદ જમીનમાંથી સ્વયંભુ

હનુમાનજીની મૂર્તિ મળી આવી, સીતા અને

લક્ષ્મણની મૂર્તિઓ પણ મળી આવી, સીતા અને

લક્ષ્મણની મૂર્તિઓ પણ અહીં સ્થાપિત થઈ. અહીંથી

પ્રસાદ લીધા વિના કોઈ જતું નથી. જલારામબાપાના

જલારામે પ્રાર્થના કરી - તેમનું દર્દ મટ્યું અને

હરજીભાઈએ પ્રથમવાર 'બાપા' સંબોધન કર્યું

દરજી કામ કરતા હરજીભાઈ માટે

આ કાર્યમાં ગામલોકોએ પણ સહયોગ કર્યો.